

សាកលវិទ្យាល័យ គូមិន្ទនីតិសាស្ត្រ និង វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច
ROYAL UNIVERSITY OF LAW AND ECONOMICS

សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ POLITICAL ECONOMY

ប្រធានបទ :

សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ MIXED ECONOMY

បង្រៀនដោយអ្នកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យ កែវ សារីន

មហាវិទ្យាល័យ វិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច និងក្រុងក្រុង

ជំនាញ : ក្រុងក្រុងសុវណ្ណៈកិច្ច

ថ្នាក់ : E1MA2

ក្រុមអ្នករៀបរៀង :

និត កុសល

អ៊ុច សុខសាធរ័មី

ខេន វណ្ណឌីណា

អៀន ម៉ីនថង

០១ មិថុនា ២០១៦

រក្សាសិទ្ធិ

លោកគ្រូ

សូមជំរាបសួរ! លោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សាស្ត្រាចារ្យ មិត្តអ្នកសិក្សា សិស្សានុសិស្ស និងស្រី និងប្អូនបង ប្រជាពលរដ្ឋខ្មែរជាទីមេត្រី។ នេះ ជាឯកសារ នៃកិច្ចការស្រាវជ្រាវក្នុងមុខវិជ្ជា សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ ដែលប្រធានបទស្តីអំពី “ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ” ដែលពួកយើងបាន ចងក្រងជាអត្ថបទ តាមរយៈការសិក្សាស្រាវជ្រាវ ពីឯកសារជាតិ និង បរទេស ហើយយកមកបកប្រែជា ខេមៈភាសា ដើម្បីជាភាពងាយស្រួលដ៏អ្នកសិក្សាទូទៅធ្វើការស្វែងយល់ឲ្យកាន់តែច្បាស់ និងស៊ីជម្រៅ ពី ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ យុទ្ធសាស្ត្រគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាល ការប្រឈមរបស់ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ការផ្តល់សេវាសាធារណៈ ការរៀបចំ ការអនុវត្តន៍គោលនយោបាយគ្រប់គ្រងសេដ្ឋកិច្ចបែប ចម្រុះ របស់បណ្តាប្រទេសជឿនលឿនមួយចំនួន ដែលប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ដូចជា សហរដ្ឋអាមេរិក ចិន និងបណ្តាប្រទេសក្នុងសហភាពអឺរ៉ុបមួយចំនួន។ នៅក្នុងប្រទេសកំពុងអភិវឌ្ឍ ឬប្រទេសក្រីក្រ រដ្ឋាភិបាលពិបាកអនុវត្តន៍ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះណាស់ ព្រោះទាមទារឲ្យរដ្ឋចំណាយ ថវិកាច្រើនទៅលើសេវាសាធារណៈ ការជួយសង្គ្រោះសហគ្រាស ឬក្រុមហ៊ុនដែលមានបញ្ហាក្នុងដំណើរការអាជីវកម្មរបស់ខ្លួន ការផ្តល់ប្រាក់ខែដល់មនុស្សចាស់ក្នុងប្រទេស សេវាព្យាបាលជំងឺដល់ជនក្រីក្រដោយមិនគិតប្រាក់ ការផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដល់ប្រជាពលរដ្ឋក្នុងអត្រាប្រាក់តម្លៃទាបបំផុត ព្រមទាំងកម្មវិធីនយោបាយផ្សេងៗទៀត ដើម្បីធានានូវអភិបាលកិច្ចល្អក្នុងសង្គម ការរក្សាស្ថេរភាពចរន្តសេដ្ឋកិច្ចជាតិ ការរកទីផ្សារអន្តរជាតិសម្រាប់នាំចេញផលិតផលក្នុងស្រុកទៅលក់ កត្តាទាំងអស់នេះទាមទារអ្នកជំនាញវិទ្យាសាស្ត្រសេដ្ឋកិច្ច អ្នករៀបចំគោលនយោបាយឲ្យបានច្រើន ដើម្បីចូលរួមធ្វើការបំរើប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ សូមអរគុណ អ្នកគ្រូសាស្ត្រាចារ្យ **កែវ សារីន** ដែលបានបង្ហាញ ប្រធានបទ “ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ” នេះឲ្យពួកយើងយកទៅសិក្សាស្រាវជ្រាវ ដើម្បីជាប្រយោជន៍នៃចំណេះដឹង ។

ជាចុងក្រោយពួកយើងជាអ្នករៀបរៀង សូមអរគុណលោកគ្រូ អ្នកគ្រូ សិស្សនិស្សិតទាំងអស់ ដែលបានអាន សៀវភៅនេះ ហើយយើងខ្ញុំរង់ចាំការរិះគន់ក្នុងន័យស្ថាបនា កែលំហ ភាពខ្វះខាតដោយប្រការណាមួយ សូមមេត្តាអនុគ្រោះ ឬ ក៏ ទាក់ទងមកក្រុមយើងខ្ញុំ ដើម្បីកែតម្រូវភាពខ្វះខាតទាំងនោះ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់អ្នកសិក្សាក្រោយៗ និងសូមជូនពរ ឲ្យមិត្តអ្នកសិក្សាទាំងអស់ជួបតែ សេចក្តីសុខ សុខភាព ហើយត្រូវមានយុតិធម៌ ស្រលាញ់វប្បធម៌ ប្រពៃណី ចេះបង្កើតគំនិតចិត្តសាស្ត្រ ផែនការនានា ដើម្បីចូលរួមចំណែក អភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសជាតិ សម័យនេះពិភពលោកកំពុងប្រកួតប្រជែងគ្នា ដើម្បីអភិវឌ្ឍសេដ្ឋកិច្ចឲ្យជឿនលឿនរៀងៗខ្លួន ដូច្នេះ កម្ពុជាត្រូវតែខិតខំ ដើម្បីប្រកួតប្រជែងជាមួយប្រទេសក្នុងតំបន់ និងពិភពលោក ។

ភ្នំពេញថ្ងៃទី ០១ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០១៦
 ក្រុមអ្នករៀបរៀង៖ **និត កុសល**   **អឺង សុខនាធារ៉េមី**
    ខេន វណ្ណឌីណា   **អឿន ប៊ិនថង**

មាតិកា

<u>ចំណាងជើងអត្ថបទ</u>	<u>លេខ ទំព័រ</u>
១. ស្ថានភាពទូទៅនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៣	
១.១. និយមន័យ..... ៣	
១.២. សេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជាបច្ចុប្បន្ន..... ៣	
១.៣. ជីវភាពក្នុងសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា..... ៣	
២. ស្ថានភាពវិវឌ្ឍន៍នៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា ៤	
២.១. ប្រភេទសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា..... ៤	
២.២. លក្ខណៈពិសេសនៃសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា..... ៤	
២.២.១. វិស័យសាធារណៈ..... ៥	
២.២.២. វិស័យឯកជន..... ៦	
២.២.៣. វិស័យរួម..... ៧	
២.២.៤. វិស័យកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ..... ៧	
២.២.៥. សេរីភាព និងការត្រួតពិនិត្យ..... ៧	
២.២.៦. ការធ្វើផែនការសេដ្ឋកិច្ច..... ៧	
២.២.៧. សុខុមាលភាពសង្គម..... ៧	
២.៣. តួនាទីរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា..... ៨	
២.៣.១. គោលនយោបាយសារពើពន្ធ..... ៩	
២.៣.២. គោលនយោបាយរុក្ខាបិទស្តុក..... ១០	
២.៣.៣. គោលនយោបាយ ប្រាក់ចំណូល..... ១១	
២.៣.៤. គោលនយោបាយសង្គម..... ១១	
២.៣.៥. គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មបរទេស..... ១១	
៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន ១២	
៣.១. គុណសម្បត្តិនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា..... ១២	
៣.២. គុណវិបត្តិនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចកម្ពុជា..... ១៣	
៣.៣. អនុសាសន៍..... ១៤	
៤. ឯកសារពិគ្រោះ ១៥	

១. ស្ថានភាពនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចប្រទេស

១.១. និយមន័យ

សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ (Mixed Economy) គឺជាប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចមួយដែលកើតឡើងពីការបញ្ចូលធាតុពីរនៃសេដ្ឋកិច្ចផែនការ និង សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី ឲ្យទៅជាប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចមួយបែបថ្មី។ នេះមានន័យថាលក្ខណៈមួយចំនួន របស់សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី និងសេដ្ឋកិច្ចផែនការ ត្រូវបានមកផ្តុំទៅជាប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះនេះ។ ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចនេះ ត្រូវបានប្រើក្នុងប្រទេសជាច្រើនដែលគ្មានរដ្ឋ ឬ សហគ្រាសឯកជនតែឯង គ្រប់គ្រងទៅលើសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសជាតិទេ។ ភ្នាក់ងារទាំងពីរ មានតួនាទីសំខាន់ក្នុងការសម្រេចចិត្តលើសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសជាតិ។ ក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ វាមានភាពបត់បែននៅផ្នែកខ្លះ ហើយរដ្ឋគ្រប់គ្រងនៅផ្នែកដទៃ មានន័យថារដ្ឋមិនគ្រប់គ្រងសកម្មភាពសេដ្ឋកិច្ចទាំងអស់នោះទេ។

១.២. សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះបច្ចុប្បន្ន

សព្វថ្ងៃនេះ សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ គឺជាប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចមួយ ដែលមានសមាសភាពរបស់សេដ្ឋកិច្ចប្រពៃណី សេដ្ឋកិច្ចបញ្ជា និងសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី។ វាជាប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទូទៅបំផុត។ សេដ្ឋកិច្ចទំនើប ដែលផ្អែកលើការសំរេចចិត្តរបស់រូបរបស់ទីផ្សារទាំងអស់ សុទ្ធតែមានលាយបញ្ចូលនូវសមាសភាពខ្លះនៃផែនការប្រមូលផ្តុំ។ ដូចគ្នាដែរ ការជិះឥទ្ធិពលរបស់ទីផ្សារបានជ្រាបចូលទៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបញ្ជាសព្វថ្ងៃ ចំពោះវិសាលភាពខ្លះៗ រីឯផលិតកម្មបែបប្រពៃណី ដែលកំពុងបន្តនៅតំបន់ខ្លះ បានប្រើទាំងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី និងសេដ្ឋកិច្ចបញ្ជា។ សេដ្ឋកិច្ចប្រពៃណី គ្រប់កន្លែងកំពុងតែទទួលឥទ្ធិពលពីការគ្រប់គ្រងកាន់តែខ្លាំងពីរដ្ឋ និង មានការកើនឡើងសម្ពាធពីឥទ្ធិពលទីផ្សារសេរី។

សព្វថ្ងៃនេះប្រទេសមហាអំណាចមួយចំនួនធំ បានចាំផ្តើមអនុវត្តនៅគោលនយោបាយសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ដោយចាំផ្តើម ធ្វើអោយមានការកើនឡើងនូវ ផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផសស) ឬ GDP របស់ប្រជាពលរដ្ឋពីមួយឆ្នាំទៅមួយឆ្នាំ។

១.៣. វិវឌ្ឍន៍សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

ចូរពិនិត្យមើល ពីគ្រួសារកសិករនៅតំបន់ជនបទភាគកណ្តាលប៉ែកខាងលិចនៃសហរដ្ឋអាមេរិក ដើម្បីឲ្យឃើញថា តើសមាសភាពនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទាំងបីត្រូវបានបញ្ជាក់យ៉ាងណាខ្លះក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ? គ្រួសារបានកាន់កាប់ និងធ្វើកសិដ្ឋានអស់ច្រើនជំនាន់មកហើយ។ នៅពេលដែលពួកគេ ប្រើវិធីសាស្ត្របង្កើនផលបែបទំនើបបំផុត សមាជិកគ្រួសារនៅតែប្រកាន់ខ្ជាប់នូវទម្លាប់ចាស់ខ្លះៗ នៅរដូវប្រមូលផល គេទាំងអស់គ្នាធ្វើការដើម្បីប្រមូលកសិផល។ សូម្បីតែកូនក្មេង ក៏មានការងារធ្វើនឹងគេដែរ។ កសិផលទាំងនោះ ត្រូវបានលក់លើទីផ្សារទូទៅក្នុងតំបន់។ នៅទីនោះ មានផ្លូវល្អៗក្នុងការដឹកកសិផលពីកសិដ្ឋាន ទៅដល់កន្លែងលក់ក្នុងតំបន់ផ្សេងៗ។ ក្មេងពីរនាក់ ក្នុងគ្រួសាររៀននៅសាលារដ្ឋ។ មនុស្សចាស់ធ្វើការមិនពេញពេល (Part time) នៅទីក្រុងទទួលបានប្រាក់ខែអប្បបរមា។ មនុស្សចាស់ដរាពីរនាក់ នៅផ្ទះទទួលបានប្រាក់ឧបត្ថម្ភពីសង្គមជារៀងរាល់ខែ។

ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើមាន ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចបី ត្រូវបានលាយបញ្ចូលគ្នា។ ទម្លាប់នៃការប្រមូលផ្តុំរបស់កសិករ តំណាងឲ្យឥទ្ធិពលរបស់សេដ្ឋកិច្ចប្រពៃណី។ ទិដ្ឋភាពបញ្ហារបស់សេដ្ឋកិច្ច ឆ្លុះបញ្ចាំងពីការជាប់

ទាក់ទងជាមួយរដ្ឋាភិបាល ដូចជាផ្លូវល្អ សាលារៀនរដ្ឋ ប្រាក់ខែអប្បបរមា និងការឧបត្ថម្ភពីសង្គម ទាំងអស់នេះ គឺជាអត្ថប្រយោជន៍ និងការធ្វើនិយ័តកម្មរបស់រដ្ឋក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។ ទិដ្ឋភាពទីផ្សាររបស់សេដ្ឋកិច្ច តំណាងឲ្យសិទ្ធិកម្មសិទ្ធិឯកជន និងសហគ្រិនភាពរបស់សមាជិកគ្រួសារ។ ពួកគេកាន់កាប់ដីធ្លី និងប្រើប្រាស់តាមវិធីល្អបំផុតចំពោះការរស់នៅ។ ទិដ្ឋភាពមួយទៀតរបស់សេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារ គឺរួមមានការប្រកួតប្រជែងលើទីផ្សារដែលទំនិញរបស់គេត្រូវបានលក់ និងដោះដូរដោយស្ម័គ្រចិត្ត នៅពេលដែលគេលក់កសិផល និងពេលដែលគេធ្វើការដើម្បីទទួលបានថ្លៃឈ្នួល។

២. ស្ថានភាពនៃទីផ្សារសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

២.១. ប្រភេទសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

ថ្វីបើសេដ្ឋកិច្ចទំនើបទាំងអស់ ជាសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ជានិច្ចកាលគេយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើប្រភេទនៃប្រព័ន្ធណាមួយ។ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើ តើមួយណាជាមូលដ្ឋានសេដ្ឋកិច្ចរបស់អាមេរិក គឺសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារលុកលើប្រព័ន្ធផ្សេងៗ។ ថ្វីបើវាមាន សមាសភាពប្រពៃណី និងសមសភាពបញ្ហា តែកម្លាំងដឹកនាំរបស់សេដ្ឋកិច្ចអាមេរិក គឺម្ចាស់កម្មសិទ្ធិឯកជន និងទីផ្សារ។ ដូច្នោះអាមេរិក អនុវត្តន៍ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរីសំខាន់ៗ ប្រទេសនៅអឺរ៉ុបជាច្រើន មានសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះនៃសេដ្ឋកិច្ចទីផ្សារសេរី និងសេដ្ឋកិច្ចបញ្ហា។ ប្រទេសបារាំង បានខិតខំកម្រិតកណ្តាលរវាងសង្គមនិយម និងមូលធននិយម។ នៅក្រោយសង្គ្រាមលោកលើកទី២ សេដ្ឋកិច្ចរបស់គេយកចិត្តទុកដាក់ទៅលើ ប្រព័ន្ធបញ្ហាដែលរដ្ឋាភិបាលធ្វើជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិលើឧស្សាហកម្មសំខាន់ៗ។

ទោះបីជាដូច្នោះក៏ដោយ នៅបណ្តាឆ្នាំ ១៩៨០ បានបង្ហាញឲ្យឃើញថាប្រជាពលរដ្ឋជាច្រើន មិនទទួលបាននូវការបំពេញជាមួយនឹង ការអនុវត្តន៍ឧស្សាហកម្មដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋទេ។ ដោយហេតុនេះហើយ រដ្ឋាភិបាលប្រទេសបារាំង បានផ្ទេរត្រលប់មកវិញនូវតួនាទីជាកម្មសិទ្ធិក្នុងសេដ្ឋកិច្ច ធ្វើឯកជនការរូបនីយកម្មឧស្សាហកម្មមួយចំនួន ជាពិសេសមានផ្នែកធនាគារ និងការធានារ៉ាប់រងជាដើម។ ទោះជាដូច្នោះក៏ដោយ វានៅតែមានចំណែកជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិគ្រប់គ្រងក្នុងឧស្សាហកម្មមួយចំនួនរួមមាន ផ្នែកថាមពល រថយន្ត ការដឹកជញ្ជូន ទូរគមនាគមន៍ និងការពារជាតិ។ បន្ថែមពីនេះ វាផ្តល់នូវការរៀបចំសេវាសង្គម រួមមានការថែទាំសុខភាព និងការអប់រំ ចំពោះប្រជាពលរដ្ឋបារាំងជាដើម។

២.២. សក្តានុពលនៃសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

បណ្តាប្រទេសអឺរ៉ុបខាងលិចទាំងអស់មាន តុល្យភាពរវាងការផ្តល់ដោយរដ្ឋ (ការធ្វើផែនការរបស់រដ្ឋាភិបាល) និងការផ្តល់ទីផ្សារសេរីដល់បុគ្គលឯកជន។ រដ្ឋាភិបាលនឹងសម្រេចចិត្តធ្វើសកម្មភាពអាជីវកម្មតាមរបៀបជាច្រើន ទាំងក្នុងវិស័យឯកជន និងវិស័យសាធារណៈដូចជា៖

- ✓ ក្នុងប្រទេសដែល រដ្ឋាភិបាលបានដើរតួសំខាន់ ក្នុងតួនាទីសេដ្ឋកិច្ច និងសង្គម ការធានាសេវាសាធារណៈល្អ ការយកពន្ធខ្ពស់ ការចែកចាយនៃទ្រព្យសម្បត្តិជាតិ និងប្រាក់ចំណូលកាន់តែច្រើន (ប្រទេសស៊ុយអែត)។

✓ ចំណែកឯនៅក្នុងប្រទេសដែល វិស័យឯកជនបានដើរតួនាទីសេដ្ឋកិច្ចសំខាន់បំផុតដ៏សង្គម ការ ធានាទំនិញ សេវាកម្មដោយឥតគិតថ្លៃចំនួនតិចតួចជាងមុន ពន្ធនឹងត្រូវបានទាប ការចែកចាយនៃ ទ្រព្យសម្បត្តិនិងចំណូលតិចជ្រុលជាពលរដ្ឋស្មើគ្នា។ (ជីកាបៃ)។

ធនធានមួយចំនួនត្រូវបានផ្តល់ឱ្យដោយរដ្ឋាភិបាល និងសល់ដោយប្រព័ន្ធទីផ្សារ។

អាជីវកម្ម និងឧស្សាហកម្មភាគច្រើនអាចត្រូវបានចាកចេញទៅក្រុមហ៊ុនឯកជន។ ក្រុមហ៊ុនឯកជន មានប្រសិទ្ធភាពច្រើនជាងក្រុមហ៊ុន ដែលគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋាភិបាល ដោយសារពួកគេមានការលើកទឹក ចិត្តស្វែងរកប្រាក់ចំណេញ ដើម្បីកាត់បន្ថយការចំណាយ និងជាការច្នៃប្រឌិតថ្មី។

ប្រទេសប្រើប្រាស់សេដ្ឋកិច្ចលាយបញ្ចូលគ្នាអាចបើកទូលាយ បទប្បញ្ញត្តិរបស់រដ្ឋាភិបាល មួយ ចំនួននៅក្នុងតំបន់ដែលជាកន្លែង មានភាពបរាជ័យទីផ្សារ។ នេះអាចរួមបញ្ចូលទាំង :

- បទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការរំលោភបំពានអំណាចផ្តាច់មុខ ឧទាហរណ៍ ការទប់ស្កាត់ការច្របាច់បញ្ចូលគ្នា ការទប់ស្កាត់មិនឱ្យមានតម្លៃខ្ពស់ហួសហេតុ។
- ឧបត្ថម្ភធនធាន ឬរដ្ឋការ គាំទ្រសម្រាប់ទំនិញ និងសេវាកម្មដែលមាននិន្នាការត្រឹមត្រូវស្ថិតក្រោម ការប្រើប្រាស់នៅក្នុងទីផ្សារសេរី។ រួមមានទំនិញជាសាធារណៈដូចជា គ្រឿងទេសគ្រប់បានប្រភេទ ថ្នាំព្យាបាលជំងឺ ម្ហូបអាហារ សំលៀកបំពាក់ ផលិតផលបច្ចេកវិទ្យា អាវុធសីដសង្គ្រាមសម្រាប់ ការពារជាតិ ទំនិញសេវាអប់រំជាដើម។
- សេដ្ឋកិច្ចលាយបញ្ចូលគ្នា អាចផ្តល់សមភាពជា «សំណាញ់សុវត្ថិភាព» ដើម្បីការពារកុំឱ្យប្រជា ពលរដ្ឋរស់នៅក្នុងភាពក្រីក្រជាដាច់ខាត។ នៅពេលជាមួយគ្នានេះដែរ សេដ្ឋកិច្ចលាយបញ្ចូលគ្នា អនុញ្ញាតឱ្យប្រជាពលរដ្ឋរីករាយជាមួយរង្វាន់ ផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុនៃការខិតខំធ្វើការ និងភាពជាសហគ្រិ នរបស់ពួកគេ។
- រដ្ឋាភិបាលអាចបន្ត គោលនយោបាយ ក្នុងការផ្តល់នូវ ស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច ដូចជា គោល នយោបាយសារពើពន្ធ ។

២.២.១. និរន្តរភាពនៃ:

វិស័យសាធារណៈ គឺស្ថិតនៅក្រោមការត្រួតពិនិត្យ និងការគ្រប់គ្រងរបស់រដ្ឋ។ ការសម្រេចចិត្តទាំង អស់ដែលទាក់ទងទៅនឹងអ្វីដែលថា តើអ្វីដែលត្រូវបានគេយកទៅផលិតដោយរដ្ឋ។ សេវាសាធារណៈដូច ជា ការសាងសង់ផ្លូវដែក ការកសាងផ្លូវប្រឡាយ ការផ្គត់ផ្គង់ថាមពល ត្រូវបានរួមបញ្ចូលនៅក្នុងវិស័យសា ធារណៈ។ ពួកគេកំពុងប្រតិបត្តិការសម្រាប់សុខុមាលភាពសាធារណៈ និងមិនមែនសម្រាប់ការជម្រុញប្រាក់ ចំណេញ។ វិស័យសាធារណៈប្រតិបត្តិការមូលដ្ឋានធ្ងន់ធ្ងរ យុទ្ធសាស្ត្រ និងឧស្សាហកម្ម ផលិត តម្រូវឱ្យកា រវិនិយោគយ៉ាងទូលំទូលាយ គោលបំណងរបស់ពួកគេអាចបានប្រាក់ចំណេញ ដូចវិស័យឧស្សាហកម្មឯក ជនត្រូវបានប្រើសម្រាប់ការបង្កើតមូលធន ។

រដ្ឋាភិបាល ទទួលខុសត្រូវចំពោះ ការផ្គត់ផ្គង់ទំនិញសាធារណៈ និងសេវាកម្ម ។ ទំនិញ សាធារណៈ និងសេវាកម្ម ត្រូវបានផ្តល់ជូនដោយឥតគិតថ្លៃ សម្រាប់អ្នកប្រើប្រាស់ និងត្រូវបង់ពន្ធ ឧទាហរណ៍ ផ្លូវថ្នល់ សេវាកម្ម ថែទាំសុខភាព ភ្លើងបំភ្លឺតាមផ្លូវ។ នៅក្នុងវិស័យសាធារណៈរដ្ឋជាម្ចាស់មួយភាគធំនៃកត្តាផលិតកម្ម។

ចាប់តាំងពីការលាយបញ្ចូលគ្នា គេបង្កើតទៅជាសេដ្ឋកិច្ចល្អមួយ នៃលក្ខណៈពិសេស ទាំងពីររបស់មូលធននិយម និងសង្គមនិយម ធនធានសេដ្ឋកិច្ច គឺមាននៅក្នុងរបៀបកំប៉ុងប្រើប្រាស់ដ៏ល្អបំផុត។ យន្តការតម្លៃ ជម្រុញប្រាក់ចំណេញ សេរីភាពនៃការប្រើប្រាស់ ការផលិត និងការនាំមុខទៅនឹងការបែងចែកកាន់កាប់ប្រសិទ្ធភាពនៃធនធាន សេដ្ឋកិច្ច។ គោលបំណងដែលជាកន្លែង លទ្ធភាពនៃការ ការបែងចែកធនធាន បង្ហាញដោយបទប្បញ្ញត្តិរបស់រដ្ឋ និងត្រួតពិនិត្យធ្វើឲ្យត្រឹមត្រូវ។

សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ រក្សា តុល្យភាពសេដ្ឋកិច្ចទូទៅក្នុង វិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជន។ វាមានការប្រកួតប្រជែងព្រមទាំងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ សម្រាប់ការសម្រេចបាននូវអត្រាខ្ពស់នៃការប្រមូលផ្តុំទុន និងកំណើនសេដ្ឋកិច្ច។ ដូច្នោះ ភាពពុំត្រឹមត្រូវនៃសេដ្ឋកិច្ចសហគ្រាសឯកជន ដែលបានគ្រោងទុកនោះត្រូវបានជៀសវាងនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ។ ដោយការរក្សាបាននូវកម្រិតខ្ពស់នៃការផលិត ក្នុងវិស័យទាំងពីរ រដ្ឋអាចជៀសវាងវិវាទដើម្បីសម្រេចគោលដៅដែលមានចែងក្នុងផែនការ។

ខាងក្រោមនេះជា ទិន្នន័យគិតជាភាគរយ នៃការចំណាយផលិតផលក្នុងស្រុកសរុប (ផសស) ឬ GDP របស់រដ្ឋាភិបាលនៃបណ្តាប្រទេសប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ទៅលើវិស័យសាធារណៈ និងសេវាកម្មសង្គម ៖

- Iceland 57% of GDP
- Sweden 52% of GDP
- France 52.8% of GDP
- United Kingdom 47.3% of GDP
- United States 38.9% of GDP
- Russia 34.1% of GDP
- China 20% of GDP
- Hong Kong 18.6% of GDP

២.២.២. វិស័យឯកជន

វិស័យឯកជនក្នុងការផលិត ការចែកចាយ ទំនិញ និងសេវា ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយក្រុមហ៊ុនឯកជន។ វិស័យនេះប្រតិបត្តិការនៅក្នុងកសិកម្ម ការដាំដុះគ្រាប់ពូជ ការធ្វើពាណិជ្ជកម្មក្នុង និងក្រៅប្រទេស ដើម្បីការផលិតទំនិញប្រើប្រាស់ ទំនិញមូលធននាំចេញទៅលក់។ វិស័យនេះប្រតិបត្តិការ ក្នុងការចាប់អារម្មណ៍

នៃសុខុមាលភាពសាធារណៈ។ នៅក្នុងវិស័យមួយចំនួន នៃការផលិតទាំងវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជនធ្វើប្រតិបត្តិការក្នុងស្មារតីប្រកួតប្រជែង ជាថ្មីម្តងទៀតនៅក្នុងការចាប់អារម្មណ៍របស់សង្គម។

ដើម្បីឆ្លើយតបនឹងតម្រូវការ ឬការប្រើប្រាស់តម្រូវការ និងចង់ធ្វើឱ្យការសម្រេចចិត្តផលិតកម្មនៅក្នុងវិស័យឯកជនបុគ្គលដែលត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យម្ចាស់កត្តានៃការផលិត។ អាជីវកម្មត្រូវបានកំណត់ឡើងក្នុងប្រព័ន្ធមួយ ដោយបុគ្គលដើម្បីផ្គត់ផ្គង់ ទំនិញ និងសេវាកម្មឲ្យជំនួស។

២.២.៣. វិស័យរួម

សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ : មាន វិស័យ ដំណើរការរួមគ្នាដោយក្រុមហ៊ុនរដ្ឋ និងឯកជន។

២.២.៤. វិស័យកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

នៅក្រោមសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះវិស័យមួយដែលត្រូវបានបង្កើតឡើង ពីគោលការណ៍នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ។ រដ្ឋបានផ្តល់នូវការគាំទ្រផ្នែកហិរញ្ញវត្ថុដល់ប្រជាពលរដ្ឋសម្រាប់ កិច្ចសហប្រតិបត្តិការជាធម្មតានៅក្នុងការកែច្នៃកសិកម្ម និងការទិញទំនិញប្រើប្រាស់។

២.២.៥. សេរីភាព និងការត្រួតពិនិត្យ

ការលាយបញ្ចូលគ្នាមានសេរីភាពសេដ្ឋកិច្ចកាន់កាប់ទ្រព្យសម្បត្តិឯកជន ដើម្បីទទួលបានប្រាក់ចំណេញ ប្រើប្រាស់ ផលិត ចែកចាយ និងដើម្បីមានការកាន់កាប់។ គោលបំណងប្រសិនបើប៉ះពាល់ដល់សេរីភាពនិក្ខេបបទសុខុមាលភាពសាធារណៈ ការពួកវាត្រូវបានប្តូរ និងការគ្រប់គ្រងដោយរដ្ឋ។

២.២.៦. ការធ្វើផែនការសេដ្ឋកិច្ច

មានកាលវិភាគសម្រាប់អាជ្ញាធរកណ្តាលនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ។ សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ឬសេដ្ឋកិច្ចលាយបញ្ចូល ប្រតិបត្តិការ នៅលើមូលដ្ឋាននៃផែនការសេដ្ឋកិច្ចមួយចំនួន។ វិស័យទាំងអស់នៃ គោលដៅមុខងារសេដ្ឋកិច្ចអាទិភាព និងគោលដៅការដាក់ចេញនូវផែនការរបស់រដ្ឋ។ ក្នុងគោលបំណងដើម្បីបំពេញរដ្ឋធ្វើនិយ័តកម្មសេដ្ឋកិច្ចតាមរយៈរូបិយវត្ថុសារពើពន្ធ និងការត្រួតពិនិត្យដោយផ្ទាល់ពីវិធានការនានា។

២.២.៧. សុខុមាលភាពសង្គម

គោលបំណងសំខាន់នៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ គឺ ដើម្បីបង្កើនសុខុមាលភាពសង្គម។ លក្ខណៈពិសេសនេះភ្ជាប់ នូវសង្គមនិយម ។ ដើម្បីយកវិសមភាពនៃប្រាក់ចំណូល ទ្រព្យសម្បត្តិ ការអត់ការងារធ្វើ និងភាពក្រីក្រក្នុងសង្គមបែបនេះ វិធានការដែលមានប្រយោជន៍សម្រាប់សន្តិសុខសង្គមការងារសាធារណៈ ការអនុម័តនេះ គឺដើម្បីជួយដល់ជនក្រីក្រ។

គ្មានការកេងប្រវ័ញ្ច ដោយពួកនាយទុននោះទេ ស្ថិតនៅក្រោមសេដ្ឋកិច្ចឥតគិតថ្លៃ ឬដោយសហគ្រាសរដ្ឋក្រោម សេដ្ឋកិច្ចសង្គមនិយម។ កម្មករទាំងអស់មិនត្រូវបានគេបង្ខំឱ្យធ្វើការ ការផ្តល់រូបិយវត្ថុទឹកចិត្តកម្មករ ការផ្តល់ប្រាក់រង្វាន់សម្រាប់គំនិតបង្កើតថ្មីរបស់កម្មករ ឬការខិតខំធ្វើការងារ។ ច្បាប់ការងារត្រូវ

បានអនុម័ត ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា ម៉ោងនៃការងារ និងការដាក់ចេញនូវលក្ខខណ្ឌការងារសម្រាប់កម្មករ ក្នុងរោងចក្រ ក្នុងកសិដ្ឋានជាដើម។

សន្តិសុខសង្គម បានផ្តល់ជូនប្រជាពលរដ្ឋ កម្មករ ជនពិការ ដែលគ្មានការងារធ្វើ ការផលិត និងការលក់ផលិតផលមានជាតិពុលត្រូវបានហាមឃាត់ ដើម្បីជាប្រយោជន៍ដល់សាធារណៈជន ។ វិធានការនីតិបញ្ញត្តិ អនុម័ត ដើម្បីយកការផ្ដោតអារម្មណ៍នៃអំណាចសេដ្ឋកិច្ចនៅក្នុងដែរបស់រដ្ឋាភិបាលកាត់បន្ថយវិសមភាពនៃប្រាក់ចំណូល និងទ្រព្យសម្បត្តិ។

បទពិសោធន៍ដំណើរការនៃសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះនេះ ធ្វើឲ្យវិស័យសាធារណៈ និងវិស័យឯកជនមានភាពខុសប្លែកគ្នាយ៉ាងខ្លាំង។ វិស័យសាធារណៈត្រូវចំណាយថវិកាច្រើន ដើម្បីឧបត្ថម្ភធនទៅឲ្យប្រជាពលរដ្ឋដែលមានតម្រូវការ ការកសាងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធសង្គម សន្តិសុខ ដូចនេះវាទាមទារឲ្យរដ្ឋាភិបាលប្រមូលថវិកាមក ឲ្យមានប្រសិទ្ធភាព ហើយត្រូវរឹតបន្តឹង និងបង្កើនតម្លៃពន្ធឲ្យខ្ពស់ ដើម្បីរដ្ឋមានថវិកាគ្រប់គ្រប់ទៅពេញទិសដៅរបស់ខ្លួន ជាហេតុធ្វើឲ្យក្រុមហ៊ុនចំនួនមួយមិនអាចធ្វើសកម្មភាពក្នុងសេដ្ឋកិច្ចទៀតបាន។

២.៣. តួនាទីរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

ការសម្រេចចិត្តភាគច្រើនត្រូវបានគេយកនៅក្នុងទីផ្សារ ប៉ុន្តែរដ្ឋាភិបាលបានដើរតួនាទីយ៉ាងសំខាន់ក្នុងការកែប្រែ គឺ ទីផ្សារអនុគមន៍។

តួនាទីរបស់រដ្ឋាភិបាល

- ✓ កំណត់ច្បាប់និងវិន័យដែលរក្សាជីវភាពសេដ្ឋកិច្ច ការធ្វើអន្តរាគមន៍ក្នុងការត្រួតពិនិត្យ ឬនិយតកម្មទីផ្សារ
- ✓ ផ្តល់នូវសេវាកម្មជាក់លាក់ឧទាហរណ៍ ការអប់រំ សន្តិសុខ សុវត្ថិភាព ថែទាំសុខភាព ការពារជាតិ
- ✓ អនុវត្តអាជីវកម្ម ដើម្បីធានាឱ្យបាន ថាមានការប្រកួតប្រជែងនៅក្នុងវិស័យឯកជន
- ✓ រឹតទំនិញដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ ដល់អ្នកប្រើប្រាស់ ដោយធ្វើឱ្យពួកខុសច្បាប់ ឬការដាក់ពន្ធខ្ពស់លើពួកគេ
- ✓ ធ្វើផែនការផ្តល់ឱ្យរដ្ឋាភិបាលនូវអំណាចក្នុងការផ្តល់ប្រាក់ដើម្បីឱ្យប្រជាពលរដ្ឋត្រីក្រ

តួនាទីរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងទីផ្សារសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ មានមតិផ្សេងគ្នានៃគំនិតសេដ្ឋកិច្ចនានាអំពីតួនាទីនៃកិច្ចអន្តរាគមន៍របស់រដ្ឋាភិបាល។

ជាទូទៅបានអះអាងថារដ្ឋាភិបាល ដើម្បីឱ្យមានគោលការណ៍សំខាន់ចំនួនបួន សម្រាប់ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច:

- ✓ ដើម្បីរក្សាការងារពេញលេញ
- ✓ ដើម្បីធានាបាននូវស្ថេរភាពតម្លៃ
- ✓ សម្រេចបាននូវកម្រិតខ្ពស់នៃកំណើនសេដ្ឋកិច្ច

- ✓ ដើម្បីរក្សាការនាំចេញ និងការនាំចូលក្នុង គោលនយោបាយសារពើពន្ធ

២.៣.១. គោលនយោបាយសារពើពន្ធ

រដ្ឋាភិបាលព្យាយាមដើម្បីរៀបចំឱនភាពថវិការបស់ខ្លួន ឬអតិរេកសម្រេចបាននូវគោលដៅនៃសេដ្ឋកិច្ចត្រូវបានគេហៅថា **គោលនយោបាយសារពើពន្ធ**។

ឧបករណ៍នៃគោលនយោបាយសារពើពន្ធ គឺ:

- ✓ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ គឺ មានការចំណាយ ដោយស្វ័យប្រវត្តិនៅពេល ដែលបង្កើនសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេស គឺនឹងចូលទៅក្នុងវិបត្តិសេដ្ឋកិច្ចមួយ។ ផ្ទុយទៅវិញពួកគេបានធ្លាក់ចុះនៅពេលដែលការរីកចំរើនសេដ្ឋកិច្ចដោយស្វ័យប្រវត្តិ។ ដោយស្វ័យប្រវត្តិស្ថេរភាពរួមមាន:
  - ពន្ធលើប្រាក់ចំណូលភាពរីកចម្រើន
  - ការធានារ៉ាប់រងភាពគ្មានការងារធ្វើ
  - ឧបត្ថម្ភធនធានដល់ផលិតផលកសិកម្ម
  - ការទិញផលិតផលកសិកម្មរបស់រដ្ឋាភិបាលច្រើនហួសហេតុ
- ✓ សកម្ម គោលនយោបាយសារពើពន្ធ វាជាការរៀបចំដោយចេតនានៃការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងពន្ធដើម្បីមានឥទ្ធិពលលើសេដ្ឋកិច្ច ឧទាហរណ៍ការផ្លាស់ប្តូរអត្រាការប្រាក់ពន្ធ ការផ្លាស់ប្តូរនៅក្នុងរដ្ឋាភិបាលចនាសម្ព័ន្ធការចំណាយ។ ផលប៉ះពាល់អវិជ្ជមាននៃគោលនយោបាយសារពើពន្ធនៅពេលដែលប្រាក់ ពីវិស័យឯកជន របស់ប្រទេសមួយ ត្រូវបានប្រមូលផ្តុំ ទៅវិស័យសាធារណៈ (ឧទាហរណ៍ ដោយការលក់មូលបត្របំណុលរដ្ឋ ឬវិក័យប័ត្ររតនាគារ) ។

ប្រាក់នៅក្នុងវិស័យឯកជនមានការថយចុះ និងអត្រាការប្រាក់កើនឡើង។ ជាហេតុធ្វើឱ្យ

ការវិនិយោគនៅក្នុងវិស័យឯកជនតិច។

- ✓ **គោលនយោបាយសារពើពន្ធរយៈពេលខ្លីពង្រីក**
  - លទ្ធផលនៅក្នុងការកើនឡើងនៅក្នុងទិន្នផលពិតប្រាកដ និងការងារ ប្រសិនបើធនធានដែលមិនត្រូវបានគេប្រើដើម្បីផលិតទិន្នផលសក្តានុពល។
  - លទ្ធផលនៅក្នុងការកើនឡើងកម្រិតតម្លៃ ប្រសិនបើទិន្នផលពិតប្រាកដគឺនៅជិតទិន្នផលសក្តានុពលអតិបរមា។
- ✓ **នយោបាយសារពើពន្ធរយៈពេលវែងពង្រីក**

លទ្ធផលនៅក្នុងការកើនឡើង កម្រិតតម្លៃ (អតិផរណា) ដោយសារតែ មានប្រសិទ្ធភាពការរឹតត្បិត (បរិក្ខេបណា) គោលនយោបាយសារពើពន្ធ គោលនយោបាយរឹតបន្តឹងតម្រូវការសរុប។
- ✓ **គោលនយោបាយសារពើពន្ធរយៈពេលខ្លីតឹងរឹង**

- ថយចុះទិន្នផល និងការងារ ប្រសិនបើធនធាននៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចមិនត្រូវបានប្រើ ដើម្បីផលិតទិន្នផលសក្តានុពល។
- ថយចុះទិន្នផល ប្រសិនបើ តម្លៃពិតប្រាកដនៅជិតទិន្នផលសក្តានុពលអតិបរមា។
- ✓ **គោលនយោបាយសារពើពន្ធរយៈពេលវែងតឹងរឹង**
  - ថយចុះទិន្នផល នៅក្នុងកម្រិតតម្លៃ។
  - ថយចុះទិន្នផល នៃអត្រាការប្រាក់បន្ទាប់បន្សំ។

កម្រិតផ្លាស់ប្តូរនៃទិន្នផល និងភាពអត់ការងារធ្វើ ប្រសិនបើការវិនិយោគឯកជនជំនួសការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល។

២.៣.២. គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ

គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ជាការប៉ុនប៉ងដោយរដ្ឋាភិបាល ឬធនាគារកណ្តាល ដើម្បីរៀបចំការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់ ការផ្គត់ផ្គង់ឥណទាន អត្រាការប្រាក់ ជារូបិយវត្ថុណាមួយ ឬអថេរផ្សេងទៀតដើម្បីសម្រេចបាននូវការបំពេញនៃគោលនយោបាយ ដូចជាស្ថិរភាពតម្លៃ ប្រព័ន្ធប្រតិបត្តិការធនាគារ និងនៅក្នុងប្រព័ន្ធហិរញ្ញវត្ថុ ធ្វើយ៉ាងណាឱ្យបានទូលំទូលាយ ។ មានពីរប្រភេទនៃឧបករណ៍ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុគឺ :

- ✓ ដោយផ្ទាល់ បទប្បញ្ញត្តិនៃប្រាក់កម្ចីដោយស្ថាប័នរដ្ឋាភិបាល បទប្បញ្ញត្តិ នៃឥណទាននៅលើអ្នកប្រើប្រាស់ទំនិញ។
- ✓ ប្រយោល មាន 3 ឧបករណ៍ចម្បងគឺ:
  - សមាមាត្រទុនបម្រុង កំណត់ដោយធនាគារកណ្តាល។ វាគឺជាភាគរយនៃប្រាក់បញ្ញើសរុបរបស់ធនាគារមួយ ដែលត្រូវបានរក្សាទុកនៅក្នុងសំណុំបែបបទនៃសាច់ប្រាក់។ បើសិនជាធនាគារកណ្តាលផ្លាស់ប្តូរតម្លៃនៃអនុបាតទុនបម្រុងនេះវាពិតជាមានឥទ្ធិពល លើទំហំនៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់។
  - អត្រាការបញ្ចុះតម្លៃ គឺជាអត្រាដែលធនាគារកណ្តាលផ្តល់ប្រាក់កម្ចីដល់ធនាគារពាណិជ្ជនៅពេលត្រូវការ។ វាមានឥទ្ធិពលដោយផ្ទាល់ លើអត្រាការប្រាក់របស់ធនាគារពាណិជ្ជ។
  - បើកប្រតិបត្តិការទីផ្សារ លក់មូលបត្របំណុល ឬរឹកយប់ត្រូវធនាគារមានការថយចុះ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការប្រាក់នៅក្នុង លំហូររាងជារង្វង់ពួកគេទិញបង្កើនទំហំនៃការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច។

ការពង្រីកគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ បង្កើនចំនួនប្រាក់នៅក្នុងលំហូររាងជារង្វង់នៃប្រាក់ចំណូល។ គោលនយោបាយរូបិយវត្ថុរឹតបន្តឹង មានការថយចុះចំនួនប្រាក់នៅក្នុងលំហូររាងជារង្វង់នៃប្រាក់ចំណូល។ ប្រសិនបើមានតម្រូវការ សម្រាប់ប្រាក់បង្កើនធនាគារកណ្តាលអាចត្រួតពិនិត្យទាំងការផ្គត់ផ្គង់អត្រាការប្រាក់ ឬការប្រាក់។

មានពីរមតិ ផ្ទុយគ្នា ថាតើត្រូវគ្រប់គ្រងផ្គត់ផ្គង់សាច់ប្រាក់ ឬអត្រាការប្រាក់ដូចម្តេច?

អ្នកសេដ្ឋកិច្ចគិតថាបទប្បញ្ញត្តិនៃ លោក Keynesian អត្រាការប្រាក់ ជាការសំខាន់។ ពួកគេ បានអះអាងថាវាជាការសំខាន់ ដើម្បីគ្រប់គ្រងតម្រូវការសរុបដែលមានការវិនិយោគ ការចំណាយរបស់ គ្រួសារ ការចំណាយរបស់រដ្ឋាភិបាល និងការនាំចេញសុទ្ធ ការវិនិយោគភាគច្រើនពីផ្នែកលើអត្រាការប្រាក់។

លោក Monetarists បានអះអាងថា វាជាការជាការសំខាន់ដើម្បីត្រួតពិនិត្យការផ្គត់ផ្គង់សាច់ប្រាក់។ មូលដ្ឋាននៃការគិតរបស់ពួកគេ គឺជា ទ្រឹស្តីបរិមាណនៃការប្រាក់ដែលបាននិយាយថាការផ្គត់ផ្គង់ប្រាក់អាចមានឥទ្ធិពលលើកម្រិតតម្លៃ (អតិផរណា) ជាទិន្នផលពិតប្រាកដផងដែរ (កំណើនសេដ្ឋកិច្ច) ។

២.៣.៣. គោលនយោបាយ ប្រាក់ចំណូល

គោលនយោបាយ ប្រាក់ចំណូល គឺគោលនយោបាយដែលបានរចនាឡើងដើម្បីកំណត់កំណើននៃប្រាក់ចំណូលផ្ទាល់។ វាអាចជួយ អតិផរណាដែលបង្កឡើងដោយ កត្តាផ្នែកផ្គត់ផ្គង់ ដោយការដំឡើងប្រាក់ខែជាអតិបរមា ការសម្រាករដ្ឋាភិបាល ការរំពឹងទុកអតិផរណាហេតុដូចនេះ ហើយបានជំរុញការចំណាយ និងការ ជួយសេដ្ឋកិច្ចត្រឡប់មកវិញដល់កម្រិតតម្លៃស្មើភាព។

២.៣.៤. គោលនយោបាយសង្គម

វាគឺជាគោលនយោបាយដែលមានគោលបំណងចម្បង ដើម្បីសម្រេចគោលដៅសង្គមបានយ៉ាងពិតប្រាកដ។ ជាធម្មតាប្រភេទនៃការគោលនយោបាយរូបិយវត្ថុ ឬសារពើពន្ធមួយចំនួន។ ឧបមាថាការចែកចាយនៃ ប្រាក់ចំណូលគឺ មិនស្មើភាពគ្នា។ ចែកចាយប្រាក់ចំណូលរដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើការដាក់ពន្ធដែលបានកាត់បន្ថយ ប្រាក់ចំណូល ទ្រព្យសម្បត្តិ របស់ក្រុមផ្តល់នៅក្នុងសង្គម និងប្រើប្រាក់ដែលប្រមូលបានដើម្បីបង្កើន ប្រាក់ចំណូល ទ្រព្យសម្បត្តិដ៏ក្រុមក្រីក្រ។

នៅពេលដែលរដ្ឋាភិបាលចង់ឱ្យប្រសើរឡើងនូវកម្រិតនៃការអប់រំ វាអាចបង្កើនការចំណាយរបស់ខ្លួននៅលើវា ដើម្បីកែលម្អជីវភាពរបស់កម្មករបានចំណាយទាប វាអាចដាក់ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា។ ទាំងនេះត្រូវ បានចាត់ទុកថា ជាគោលនយោបាយសង្គម ប៉ុន្តែនៅក្នុងប្រភពដើមដែលពួកគេមានសារពើពន្ធ។

២.៣.៥. គោលនយោបាយពាណិជ្ជកម្មបរទេស

វាជាគោលនយោបាយ ដែលអាចមានឥទ្ធិពល លើដំណើរការនៃការ ធ្វើពាណិជ្ជកម្មអន្តរជាតិ ។ បណ្តាប្រទេសទាំងអស់រើសជ្រើសដើម្បីអនុម័ត គោលនយោបាយគាំពារនិយម ដើម្បីវិសាលភាពមួយ ចំនួនដោយសារតែពួកគេចង់បាន ដើម្បីការពារសេដ្ឋកិច្ចរបស់ខ្លួនពីការបំផ្លិចបំផ្លាញដោយ ការនាំចូលធំឬលក់បង្ខូចថ្លៃ។ គោលនយោបាយគាំពារនិយមទាំងនេះ ត្រូវបានហៅថាឧបសគ្គពាណិជ្ជកម្ម។ សំខាន់បំផុតអ្នកដែលមានពន្ធនឹងកូតា ប៉ុន្តែមានអ្នកផ្សេងទៀតមួយចំនួនផងដែរ។ ពន្ធគឺជាពន្ធលើទំនិញនាំចូល ពេលខ្លះគេហៅពន្ធនាំចូល ឬពន្ធគយ។

៣. សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

៣.១. គុណសម្បត្តិទាំងនៃសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ អាជីវកម្មឯកជន អាចសម្រេចចិត្ត របៀបរកស៊ី របស់ពួកគេ (ឧទាហរណ៍ អ្វីដែលត្រូវផលិតក្នុងតម្លៃណា តើនរណាទៅបុគ្គលិករបស់ពួកគេជាដើម) ។ អ្នកប្រើប្រាស់ មានជម្រើសនៅក្នុងអ្វីដែលពួកគេចង់ទិញ។ នៅក្នុងប្រព័ន្ធនេះមាន វិសមភាពប្រាក់ចំណូលគឺតិច។

ផ្តាច់មុខ រចនាសម្ព័ន្ធទីផ្សារដែលត្រូវបានផលិតតែមួយគត់ នៃផលិតផលប្រាកដថា ត្រូវបានអនុញ្ញាតនៅក្រោមការឃ្នាំមើលរបស់រដ្ឋាភិបាល ដូច្នេះពួកគេមិនបានធ្វើទៅបានទេ នូវគោលបំណងចង់លក់ផ្តាច់មុខនៅក្នុងតំបន់ណាមួយនោះ សម្រាប់សហគ្រិននៅក្នុងឧស្សាហកម្ម ដើម្បីទទួលបានជោគជ័យគឺមិនអាច។

ធាតុសំខាន់ សេដ្ឋកិច្ចលាយបញ្ចូលគ្នា បានបង្ហាញដើម្បីរួមបញ្ចូលភាពខុសគ្នានៃសេរីភាព :

- កាន់កាប់ ផលិតកម្មដី (កសិដ្ឋាន រោងចក្រ ហាងលក់)
- ដើម្បីចូលរួមក្នុងការសម្រេចចិត្តគ្រប់គ្រង (សេដ្ឋកិច្ច កិច្ចសហប្រតិបត្តិការ និងការចូលរួម)
- ការធ្វើដំណើរ (ការដឹកជញ្ជូន ត្រូវការជាចាំបាច់ ដើម្បីធាតុទាំងអស់នៅក្នុងពាណិជ្ជកម្ម ព្រមព្រៀងជាមួយ កម្មករ និងម្ចាស់ក្រុមហ៊ុន ដើម្បីទៅកន្លែងណាដែលត្រូវការ)
- ទិញ (ធាតុសម្រាប់ប្រើប្រាស់ផ្ទាល់ សម្រាប់លក់បន្ត ទិញ សម្រាប់សហគ្រាស)
- ការលក់ (ដូចការទិញ)
- ដើម្បីជួល (ដើម្បីបង្កើតអង្គការមួយដែលបង្កើតទ្រព្យសម្បត្តិ)
- ភ្លើង (ដើម្បីរក្សា អង្គការបង្កើតទ្រព្យសម្បត្តិ)
- រៀបចំ (សហគ្រាសឯកជនសម្រាប់ការកម្រិតចំណេញ សហជីព ពលកម្ម កម្មករ និងសមាគមន៍ដែលមានជំនាញវិជ្ជាជីវៈ ក្រុមមិនរកប្រាក់ចំណេញ សាសនា)
- ដើម្បីថ្លែងការណ៍ (ការនិយាយដោយឥតគិតថ្លៃកាសែត សៀវភៅ ផ្សព្វផ្សាយពាណិជ្ជកម្ម ធ្វើឱ្យកិច្ចព្រមព្រៀងបង្កើតដៃគូអាជីវកម្ម បង្កើតទីផ្សារ)
- ដើម្បីធ្វើការតវ៉ាដោយសន្តិវិធី (ហែក្សន ញត្តិ ប្តឹងរដ្ឋាភិបាល ឱ្យធ្វើច្បាប់ដែល បោះពុម្ពដើម្បីទទួលបានប្រយោជន៍) ។

ការឧបត្ថម្ភធនធាន ឬកត្តាដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋនៃហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធការផលិត :

- សេវាកម្មដឹកជញ្ជូន
- សាលារៀន និងសេវាអប់រំ
- មន្ទីរពេទ្យ និងសេវាសុខភាព
- ធនាគារ និងសេវាហិរញ្ញវត្ថុ
- សេវាទូរស័ព្ទ អ៊ីម៉ែល និងការទំនាក់ទំនង

- ការផ្តល់សេវាអគ្គិសនីនិងថាមពល (ប្រេង ឧស្ម័ន)
- ប្រព័ន្ធទឹក កសិកម្ម និងការចោលកាកសំណល់
- វិស័យកសិកម្ម និងការឧបត្ថម្ភធនធានដល់ឯកជន

ការគាំទ្រផ្នែកច្បាប់របស់រដ្ឋាភិបាលបានផ្តល់មូលនិធិ ឬស្វែងរកទីភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ ផ្តល់នូវស្វ័យភាព មួយចំនួនជុំវិញបញ្ហាហិរញ្ញវត្ថុផ្ទាល់ គោលបំណង ការវិនិយោគនេះរួមមានការចំណាយដោយអចេតនា ដូចជា ការចំណាយអត្ថប្រយោជន៍សាច់ប្រាក់ ការផ្ទេរសាច់ប្រាក់ រួមមាន:

- សុខុមាលភាពសង្គមសម្រាប់ជនក្រីក្រ
- សន្តិសុខសង្គមសម្រាប់មនុស្សចាស់ និងអ្នកពិការ
- ការឧបត្ថម្ភធនធានរបស់រដ្ឋាភិបាលទៅ អាជីវកម្មរបស់រដ្ឋ
- សេវាធានារ៉ាប់រងលើការចាំបាច់ (ឧទាហរណ៍ រថយន្ត សុខភាព ផ្ទះ)

រដ្ឋាភិបាលបានបញ្ញត្តិ ច្បាប់រឹតបន្តឹង ដើម្បីកំណត់ជួយសង្គមទាំងមូលដូចជា:

- បទប្បញ្ញត្តិបរិស្ថាន (ឧទាហរណ៍ជាតិពុលនៅក្នុងដី ទឹក ខ្យល់)
- បទប្បញ្ញត្តិការងារ រួមទាំងច្បាប់ប្រាក់ឈ្នួលអប្បបរមា
- បទប្បញ្ញត្តិទំនិញប្រើប្រាស់ (សុវត្ថិភាពផលិតផល)
- ច្បាប់កម្មសិទ្ធិបញ្ញា
- ច្បាប់ការគាំពារនិយម
- ការគ្រប់គ្រងការនាំចូលនាំចេញពន្ធនិងកូតា

៣.២. គុណវិបត្តិនៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ

អាចជាការលំបាកដើម្បីដឹងថា តើរដ្ឋាភិបាលគួរធ្វើអន្តរាគមន៍ គោលនយោបាយសារពើពន្ធអាចបង្កើតឱ្យមានបញ្ហាការសម្រេចចិត្តដូចជាការខ្ចីប្រាក់ជំនួសរដ្ឋាភិបាល។

ប្រទេសប្រើប្រាស់សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះត្រូវបាន គេរិះគន់ថា ជាប្រទេសសេដ្ឋកិច្ចសង្គមដែលបានអនុញ្ញាតឱ្យមាន កម្លាំងទីផ្សារច្រើនពេក ដែលនាំឱ្យមានវិសមភាព និងការបែងចែកប្រសិទ្ធភាពនៃធនធាន។

អវិជ្ជមានរបស់រដ្ឋាភិបាលក្នុងការសម្រេចចំនួន ពន្ធលើផលិតផល នាំឱ្យប្រជាពលរដ្ឋត្រូវតែរ អំពីការកំណត់ពន្ធខ្ពស់ និងពួកគេមិនមានបំណងចង់បង់ពន្ធ។ លើសពីនេះទៅទៀត កង្វះនៃការគ្រប់គ្រង ការត្រួតពិនិត្យ តម្លៃអាចធ្វើឱ្យខ្វះទំនិញ និងអាចបណ្តាលឱ្យធ្លាក់ចុះសេដ្ឋកិច្ច។

វិស័យសាធារណៈគ្មានប្រសិទ្ធភាព នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ឬក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចដទៃទៀតក៏ដោយ កាលណាការប្រមូលថវិកាជាតិមិនមានប្រសិទ្ធភាព ជាហេតុនាំឱ្យប្រាក់ចំណូលសរុបក្នុងស្រុកតិច មិនអាចធ្វើឱ្យវិស័យសាធារណៈមានប្រសិទ្ធភាពបានទេ។

សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះគឺ ត្រូវបានអនុវត្តតាមគោលនយោបាយរាជរដ្ឋាភិបាល ដោយរដ្ឋមានការត្រួតពិនិត្យ តែ ប្រសិនបើ ការអនុវត្តនៅគោលនយោបាយនេះខុស នោះអាចនឹងមានបញ្ហា ដោយ ធ្វើអោយសេដ្ឋកិច្ច ធ្លាក់ស្រុតចុះ ពិបាករកដំណោះស្រាយ។ ជាក់ស្តែងនៅ សហរដ្ឋអាមេរិច កាល ពី លោក George W.Bush ដឹកនាំនៅឆ្នាំ ២០០១ ដល់ ២០០៩ លោកបានអនុវត្តគោលនយោបាយប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះធ្វើ ឲ្យ មាន វិបត្តិ (ពពុះសាប៊ូកើតឡើង) ដោយកើតចេញពីការ វិបត្តិហិរញ្ញបទាន ដោយ នាំឲ្យ កើតមាន បញ្ហាពពុះសាប៊ូ ហើយ ពេលនោះហើយ ធ្វើឲ្យសេដ្ឋកិច្ច របស់ប្រទេសសហរដ្ឋអាមេរិចធ្លាក់ចុះដុះដាប់ អាចងើបរួច។

ការអនុវត្តមិនបានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ បើសិន ជា ប្រជាពលរដ្ឋ មិនបានអនុវត្តតាមគោលនយោបាយ រាជរដ្ឋាភិបាល ជាហេតុធ្វើអោយ សេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ មិនអាចងើបរួច។

ស្ថិតតែ ប្រជាពលរដ្ឋមានសិទ្ធិមែន តែរដ្ឋមានសិទ្ធិគ្រប់គ្រង និងលុកដៃច្រើន ជាហេតុធ្វើឲ្យ សិទ្ធិ សេរីភាពត្រូវបានរារាំង។

៣.៣. អនុសាសន៍

នៅក្នុងប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ គឺពិតជាមានលក្ខណៈល្អប្រសើរ សម្រាប់ប្រជាពលរដ្ឋ និងម្ចាស់សហគ្រាសមែន ប៉ុន្តែអ្នកដែលរង់ចាំខាត គឺរដ្ឋាភិបាល ដូច្នោះ វាទាមទារឲ្យរដ្ឋាភិបាលមាន ថវិកាច្រើនដើម្បី ទទួលខុសត្រូវលើសេវាសាធារណៈ។ ជាទូទៅការខ្វះខាត ឬចំណុចអវដ្ឋមាននៃប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ច តែងតែ មាន ក៏ប៉ុន្តែក្នុងសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះ ឬសេដ្ឋកិច្ចលាយបញ្ចូលគ្នានេះ មានផលអវដ្ឋមានតិចតួច ហើយផលអវដ្ឋ មានទាំងអស់ភាគច្រើនជាបន្ទុករបស់រដ្ឋ ។ បើសិនជារដ្ឋាភិបាលណាមួយក្នុងបណ្តាប្រទេសនៅលើពិភព លោកណាមួយ ចង់អនុវត្តន៍គោលនយោបាយប្រព័ន្ធសេដ្ឋកិច្ចចម្រុះនេះ ប្រទេសនោះត្រូវតែជាប្រទេស ជឿនលឿន ឬប្រទេសអភិវឌ្ឍន៍ ត្រូវមានអ្នកជំនាញ ផ្នែករៀបចំគោលនយោបាយ ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ច ឬផ្នែក ដែលទាក់ទងផ្សេងទៀតឲ្យបានច្រើន ជាក់ស្តែងនៅសហរដ្ឋអាមេរិកមានអ្នកជំនាញ ផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចជា ច្រើន សិទ្ធិតែអ្នកសេដ្ឋកិច្ចល្បីៗក្នុងពេលបច្ចុប្បន្ន ដូចជាលោក Andrei Shleifer, លោក James J. Heckman, លោក Joseph E. Stiglitz, លោកRobert J. Barro, លោក Daron Acemoglu, លោក Peter C. B. Phillips, លោក Robert E. Lucas Jr, លោក Kenneth S Rogoff, លោក John Y. Campbell, លោក Olivier J Blanchard, លោក Gary S. Becker, លោក Martin S. Feldstein, លោក Thomas J. Sargent ជាដើម ដូច្នោះរដ្ឋាភិបាលសំបូរទៅដោយធនធានដែលមានជំនាញប្រាកដ នោះការដាក់ចេញនៅគោល នយោបាយមិនខ្ជាប់ធ្វើមិនបាន ឬខុសផែនការកំណត់របស់រដ្ឋទេ។

៤. ឯកសារពិគ្រោះ

- សេដ្ឋកិច្ចនយោបាយ របស់លោក ម៉ែម ចរិយា និងលោក ឆ័ន ហេង បោះពុម្ពលើកទី ៥ ឆ្នាំ ២០១៦ ទំព័រ ៦៣
- Sanford Ikeda, **Dynamics Of The Mixed Economy** London 1997
- Adam Smith, **The Wealth of Nations** 1776
- N. Gregory Mankiw and Mark P. Taylor, **Economics**, 3rd Edition United Kingdom 2014
- Joseph E. Stiglitz and Carl E. Walsh - **Economics** - 4th Edition 2006
- <http://www.economicshelp.org/>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Mixed_economy
- <http://www.yourarticlelibrary.com/>
- <https://www.boundless.com/business/textbooks/boundless-business-textbook/economics-and-business-2/businesses-under-mixed-economic-systems-32/the-benefits-of-mixed-economies-169-8913/>
- <http://www.investopedia.com/terms/m/mixed-economic-system.asp>
- www.worldeconomics.com/
- www.cnn.com/world-economy/
- www.ft.com/global-economy
- <https://ideas.repec.org/top/top.person.all.html>
- <http://www.bls.gov/ooh/life-physical-and-social-science/economists.htm>
- <https://www.econ-jobs.com/economist-jobs/united-states/>
- <https://www.learner.org/series/econusa/>